

Jonge honden

Na Drijfveren en Toppers blaffen nu de Jonge Honden. Na grommende en bijtende Botjes en Flevotalent Rik van der Starre, dit keer een superactieve Fries. Ruurd-Jelle van der Leij (16) uit Oldeholtpade. Eigenlijk geen Fries trouwens, maar een Stellingwerwer. Klaar.

Die opgezette vogels, zijn die van jou of van je vader?

Nee, allemaal van mij. Boven heb ik er nog meer staan, en ik heb het vriesvak ook nog vol. Als ik geld heb raakt dat wel weer leeg.

Hoe ben jij begonnen?

Met mijn vader. En op school, met een jongen uit het dorp, met wie ik nou elke dag omga. Die nam een keer dia's mee, Kerkuilen, weidevogels. Hij merkte dat ik er al vrij veel van wist. Ik ben een keer meegegaan en zo ben ik erin gerold. En boeken lezen. ik heb veel geluk met tweedehandjes. Als ik veel geld heb, laat ik weer wat vogels opzetten.

Een dure grap

Ja, maar dat moet je er voor overhebben. Die Noordse Stern vind ik erg mooi. En die Koekoek. Boven heb ik nog honderd schelds. En vleugels en staarten. Die droog ik allemaal, de pennen genummerd. En van Sperwer-plukplaatsen bewaar ik alle veren, want een goed verenboek is er eigenlijk niet.

De literatuur hou je ook goed bij?

Jazeker. Als ik geld heb. Het laatst heb ik vier delen van Birds of the Western Palearctic gekocht. De andere delen komen nog wel. Ik neem ze toch niet mee het veld in. Prachtboeken. En het is belangrijk dat je veel over vogels leest.

Welk boek neem je wel mee?

Niks, helemaal niks. Gidsen gaan er alleen maar aan. Ik kijk thuis wel. De ANWB-gids, Lars Jonsson. Meestal nemen mijn vrienden er ook wel een mee. Ik niet, ik vind dat zonde.

En als je een rare tapuit ziet, of een maffe Sylvia?

Ach, hier in het veld ken ik ze wel allemaal. Ik zie hier nooit wat bijzonders. Als ik naar de Lauwersmeer ga, ben ik afhankelijk van

anderen. Die nemen de boeken dan wel mee.

Lauwersmeer?

Ik heb in Metslawier een oom en tante zitten, dichtbij dus. En ik heb er iemand ontmoet die bij Staatsbosbeheer werkt. Die bewaart ook dode vogels voor me. Ik heb de wereld aan boeken van hem gekregen, een mooie gast.

Boeken kosten geld. Zit je nog op school?

Ja, op het atheneum. Ik zit in de vierde, ben blijven zitten. Persoonlijke omstandigheden. En ik stond al niet goed. Ik dacht: laat maar gaan. Wat ik hierna ga doen weet ik nog niet. Eerst dit maar eens halen, dan ben ik al een heel eind verder. Ik vind school niet erg, ga er met plezier naar toe. Maar wiskunde blijft moeilijk.

Wat doe je zoal met vogels?

Ik heb een Kerkuilengebied, kasten bij boeren langs, de gegevens noteren. En een weidevogelgebied, een hectare of 200. En Sovon-tellingen, broedvogels. En roofvogels voor de WRN. We hebben een gebied dat we afstruinen op nesten. Ik ben het gaan doen door de WRN, maar de jongens hier deden dat al voor die tijd. Ik ben zelf niet zo'n klimmer, daar heb ik een andere jongen voor.

Wanneer ben je begonnen met de roofvogels, met je eigen gebied?

Ik ging eerst al jaren met andere jongens mee, ik denk dat ik 5 jaar geleden begonnen ben. Daarvoor deed ik al aan weidevogels. Ik ging altijd met mijn vader mee, eieren zoeken. Ik laat ze trouwens liggen. Er kwam een gebied vrij bij de vogelwacht en toen heb ik direct gezegd dat ik dat wel wilde hebben. Kievitseieren heb ik nooit meegenomen. Dat heeft helemaal geen nut. Ik bedoel: het kan nooit positief zijn voor het beest. En wat moet ik ermee?

In deze rubriek praat Guus van Duin, journalist bij Trouw en enthousiast vogelaar, met een ten onrechte bijna uitgestorven gewaande categorie vogelaars: de Jonge Honden. Want ze zijn er nog, de fanatieke en onvermoeibare jongeren die vaak al goed weten hoe de wereld in elkaar zou moeten steken.

Opeten?

Dan kan ik ook wel kippeneieren nemen. Ik kreeg dat gebied en het eerste wat ik gedaan heb, is allemaal bordjes maken: "Verboden toegang voor eierzoekeers". Direct en overal. Daar heb ik wel gedonderd mee gehad met de vogelwacht, maar ik heb gezegd "het is mijn gebied en dan bepaal ik ook wat daar gebeurt". Ik heb het de boeren gevraagd, klaar. Ik wou daar geen eierzoekeers hebben.

Maar de BFVW zegt: als je ze de eieren niet mee laat nemen, dan krijgen ze geen beloning en dan wil de Friese jeugd niet meer.

Ze zeggen: als je de jeugd meeneemt om eieren te zoeken, dan komen ze er in. Dat ze ook aan nazorg gaan doen. Dan kan je ze net zo goed met nazorg meenemen, dan zien ze die eieren ook. Dan nemen ze ze alleen niet mee, maar ja. Het is toch prachtig als je die jonge kuikentjes bij het nest ziet.

Merk jij dat de stand van Grutto's en andere soorten terugloopt?

Ik kan niet meteen zeggen dat het daalt. Tureluur was slecht, Grutto was ietsje meer, Graspiepers zitten er zat. Als ik de jongens hoor over vroeger, dan denk ik "hou maar op, het gaat zó slecht". In Fryske Gea-gebied hier in de buurt gaat het ook bergafwaarts, terwijl dat er prachtig uitziet. Maar ik denk dat ze daar eten en slapen, en bij mij broeden. Ik had Zomertalingen en ook Kemphanen. Drie jaar achter elkaar, met eieren. Vloog ie knorrend om me heen. Maar vlak voor de eieren dit jaar uitkwamen, is hij gepakt door een Wezel of Hermelijjn. Ik heb ze meegenomen. Ik heb ook een collectie gepredeerde eieren. Mooi, met gaatjes van de tanden erin.

Heb je wel eens stiekem eieren meegenomen voor je verzameling?

Nee, nooit. Ik heb wel veel eieren van mijn opa gekregen. Ook van Kwartelkoningen en Patrijzen. Terwijl ik die laatste soort pas één keer in Nederland heb gezien. Dertien, vorig jaar in de Eemshaven. Hier zitten ze niet meer. De jongens zien echt de teruggang. Dat is toch gewoon erg.

Ben jij een uitzondering qua niet-meenemen hier?

Mijn vrienden hier zijn er allemaal tegen. Maar bij de vogelwacht nemen de meesten ze nog wel mee. We beginnen straks met een eigen vogelgroep, met jongens die echt geïnteresseerd zijn. Dan ga je eens een keer mee met iemand die veel van slangen weet, of van wantsen of paddestoelen. Dan heb je ook allemaal hetzelfde idee: tegen eierzoekeers en voor het behoud van de natuur. Niet dat wat je hebt bij die jagers met hun eigen ideeën. Dat botst altijd.

Met jacht heb je niet zoveel?

Nee niks.

Dus als iemand bij jou het woord vos zegt, ga je niet zweten. Laatst was er weer enige discussie over de vos in het noorden van Friesland, bij Holwerd, dat de vogels daardoor naar de eilanden verkasten.

Nee, dat vind ik mooi, daar heb ik geen problemen mee. Die vos hoort er ook gewoon bij. Ik ben niet voor bejaging.

Wat zijn de leukste soorten die je de laatste tijd hebt gezien?

Ik ben net voor de tweede keer in Zweden geweest, in Falsterbo. Steppiekendief, Roodpootvalk, Steenarend, Zwarte Wouw, Zeearend, 150.000 Vinken en Kepen, 133 soorten, 19 soorten roofvogels. We zijn ook bij de meren geweest, prachtige adulte Zeearenden.

En in Nederland witkoppige Staartmees, Witwangstern, Zwartkopmeeuw, en twee keer een Roerdomp. Die laatste had ik voor dit jaar nog nooit gezien. Die sterns, dat vind ik echt knap spul. Reuzensterns, die snavels alleen al.

Ben je lid van Sovon?

Nee, ik krijg het blad via vrienden en de vogelwacht. Verder ben ik geabonneerd op Twirre, de Takkeling en op het Vogeljaar. Ik vind alle bladen wel mooi om te lezen, maar je moet keuzes maken.

Je toekomst?

Eerst maar eens werk vinden waar ik een beetje van kan leven. Ik wil absoluut iets met vogels gaan doen, ik ben er dag en nacht mee bezig. Op school, altijd, overal. Ik hoef echt geen luxe, maar ik moet normaal kunnen leven. Biologie studeren wordt het niet. Ik kan geen schei- en natuurkunde. Als ik nou gewoon bij It Fryske Gea een gebied kon inventariseren, dan ben ik continu met mijn hobby bezig. Als ze me dat nu voorstelden, deed ik het direct.

Een kwestie van je in de picture werken

Ja, maar ik bedoel, ik doe genoeg. Ik maak nog geen rapportjes, maar stuur wel braaf alle gegevens in. Kerkuilen, broedvogels, zoogdieren. Verder tel ik Roeken en Oeverzwaluwen. En zeldzame vogels bij Brandemeer. Verder ga ik overal heen: naar de roofvogeldag, naar Nijmegen, achter de balie helpen. Ik laat me wel zien.

Werk je veel met anderen of ga je graag alleen?

Met anderen vind ik wel gezellig. Het mees- te doe ik met de jongens, met wie ik goed kan opschieten, allemaal heel erg geïnteresseerd. Met de één ga ik achter de roofvogels aan, met een ander doe ik meer de bosvogels, en ze doen allemaal aan weide-

vogels. En vaak is het alleen voor het plezier; ze stoppen bij alle vistenten.

Hoe oud zijn de jongens?

Een jaar of veertig denk ik. Ik ken geen leeftijdgenoten die iets met natuur hebben. Als ze er zouden zijn, zou ik dat wel mooi vinden. Op die hele school van mij interesseert het niemand. Ruim duizend leerlingen. Hoewel, eentje, een jongen van 14, is er net bijgekomen, die vindt het wel interessant. Die betrekken we er veel bij. Ik neem hem op sleeptouw, sleur hem overal heen. Hij gaat ook al met de andere jongens mee.

Schelden ze jou op school ook uit?

Dat kan me geen reet schelen. Wat ik niet allemaal naar mijn kop geslingerd krijg. "En heb je nog vogeltjes gekeken?" Op zo'n toon, weet je wel. Dan zeg ik "dat interesseert je toch niet". En als ze vragen wat voor soorten ik gezien heb, zeg ik "die herken je toch niet". Daar begin ik niet eens aan, zonde van mijn tijd. Overigens kan ik goed met ze opschieten.

Ben je een fanatieke Fries?

De taal spreek ik niet, en ik ben ook geen Fries. Je bent hier in Weststellingwerf, dat is meer Drents. En dat is dus niet Fries. Ik woon in de provincie Friesland, en mijn oma en mijn ouders zijn ook Fries, maar ik voel me meer Stellingwerfer. Ik ben wel voor Heerenveen, heb ook een seizoenkaart. Ik moet vanavond naar Ajax. De rest van de clubs kan me wat. Heerenveen en verder niks. Ik voetbal zelf ook. Vijf dagen in de week ben ik daar mee bezig. Drie keer trainen en twee wedstrijden. Ik speel in de senioren en in een elftal van de B-jeugd. Dat laatste was er eerst niet, te weinig jongens, vandaar de senioren. Nu hebben we weer een jeugdelftal en doe ik allebei.

Waar kunnen mensen je echt altijd voor opbellen?

Voor dode vogels kom ik direct. Daar heb ik gewoon belang bij. En veren. Ik vind het heel leuk om te zien wat er op prooiplaat- sen van roofvogels allemaal tussen zit. Ik heb hier op 400 meter een Sperwer zitten. Daar ga ik eens per week heen, hij heeft een vaste stronk. Veren ophalen, even de zaak schoonmaken. Ik denk dat ik een dikke honderd prooien heb gevonden. Pimpelmees, Staartmees, Huismussen, Ringmussen, Boerenzwaluw, veel Zanglijsters, en laatst een Kneu.

Ken je vogelende meisjes?

Je ziet wel regelmatig vrouwen in het veld. Ouderen, van een jaar of 25, 30. Maar jonger niet.

Het zou toch leuk zijn om met een vriendin het veld in te gaan.

Maar ze zijn er niet. Klaar. Ook op school

niet. Op Falsterbo zie je ook niet veel jongeren trouwens.

Is dat geen beperking voor de natuurbescherming in de toekomst?

Dat denk ik wel. Dat beseft de BFWV toch ook, in de zin dat ze met eierzoecken jongeren erbij willen betrekken. Maar ik vind dus dat je dat bij de nazorg moet doen. De zoontjes van de jongens neem ik wel mee het veld in, en als ik dubbele schedels of veren heb, krijgen ze die. Van die mannetjes van een jaar of 6. Gigantisch enthousiast. We zagen laatst een Visarend. "Goh, een Visarend. Hoe is het mogelijk!"

Een deel van Friesland heeft een slechte reputatie op het gebied van roofvogels. Wordt er hier veel gestroopt?

Eigenlijk niet. Niet dat ze ze afschieten of zo, wel dat ze eieren uithalen. Ik denk niet dat dat voor een collectie is, het zijn gewoon jagers. Je maakt mij niet wijs dat het ander volk is. We weten ook wel wie het zijn, maar dan heb je ze nog niet. Je moet er al iemand van de AID bij hebben, wil je iets doen. Misschien camerabewaking.

Wat vind je van die lui?

Oplazeren. Ze kunnen het op hun manier dan wel motiveren, maar je kan er heel makkelijk tegen ingaan. Als ze een Buizerd

afschieten, is er binnen een dag een die de plaats in het territorium overneemt. Maar ze willen er toch niet aan. Zij hebben hun eigen ideeën en wat zij zeggen is waar. Nou, dan ben je klaar.

Aan wie trek jij je op?

Rob Bijlsma is gewoon geweldig. Als De Takkeling binnenkomt, lees ik het eerst zijn verhalen. Grappige vent ook. Al kom je met de domste vragen, hij heeft altijd tijd voor je. Ik kom hem bij de WRN wel tegen, dan zit ik achter de balie, help bij het opruimen.

Als dank heeft hij laatst een lezing voor ons gehouden. Een beste vent, en wat een energie. Zo zijn er niet veel.

Wie van de ouderen zou je wel eens willen spreken?

Ad Cameron, de tekenaar. Ik heb een tekening van hem gekregen via die man van Staatsbos. Die heb ik ingelijst. Hij woont nu in Frankrijk, maar ik zou hem willen vragen over zijn schilderwerk. Hoe lang hij er mee bezig is, hoe hij het doet. Ik teken zelf ook wel. Maar ik kom hem ongetwijfeld nog wel eens tegen in het Lauwersmeer. Daar komt hij zo nu en dan nog.

Doe je iets met internet?

Ik kijk bijna iedere dag of er iets is gezien

in het Lauwersmeer. Of op Falsterbo. Op nieuwsgroepen ben ik niet geabonneerd. De site van Sovon? Nee, die heb ik nog nooit bekeken. Als ik iets doe met internet, is het omdat ik iets moet weten, maar verder heb ik niets met de computer. Ik heb wel e-mail.

Friesland verandert.

Ja, het gaat gewoon door. Je kan handtekeningacties houden wat je wilt. Hier in Oldeholtspade ook: er zouden eerst vijftig huizen komen, maar dan weet je van tevoren dat dat niet waar is. En nu staan er wel honderd. En overal moet recreatie komen. Ik snap niet dat ze niet beseffen wat ze allemaal kapotmaken.

Waar heb je een hekel aan?

Jagerspraat en van dat negatieve gedoe over de vos bijvoorbeeld. En dat gezeur over dat eierzoecken, daar word ik ook strontziek van. Dat gebeurt toch in heel Europa niet meer. Eierzoeken moeten ze gewoon verbieden. Klaar. En dan kan het hier in Friesland wel iets van vroeger zijn, maar overal komt een einde aan. Niet dan?

Guus van Duin

In memoriam

Met het onverwachte overlijden op 7 november jl. van Hans Over is een gedreven en altijd enthousiast natuurbeschermer van ons weggegaan. Hans was iemand waarop je echt kon rekenen.

In de eerste 25 jaar van Sovon was hij elf jaar bestuurslid, waarvan ruim vijf jaar voorzitter.

Hans was een van de beste bestuurders die Sovon heeft gehad. Hij heeft vele jaren lang allerlei zaken op het gebied van personeelsbeleid, arbeidsvoorwaarden en interne organisatie begeleid, en waar nodig met eigen initiatieven bijgestuurd.

Hans Over in 1987

Daarbij was hij ook bij slecht weer bereid om de kastanjes uit het vuur te halen. Hij was een veelzijdig mens: naast zijn belangstelling en kennis van de natuur, was hij nauw betrokken bij de herbouw van de Batavia (het VOC schip) en actief op het gebied van kunst en muziek. Maar vooral was hij bij alles wat hij deed altijd heel betrokken.

Helaas werd hij de laatste jaren in toenemende mate gehinderd door zijn minder wordende gezondheid. Wij wensen zijn vrouw Tiny en zijn kinderen heel veel sterkte bij de verwerking van dit grote verlies.

Frank Saris

Hans Over

1933-2001